

Iz povijesti koprivničkih cehova

Protokoli, zastave i predmeti u zbirci cehalija Muzeja grada Koprivnice

U Muzeju grada Koprivnice, u zbirci cehalija¹, čuvaju se: cehovske zastave, škrinje, alati, cehovske tablice i originalna cehovska pravila koja su koprivničkim cehovima, u 17. i 18. st. dodjeljivali i potvrđivali austrijski vladari². Iz tih pravila i zapisnika moguće je rekonstruirati: načine organiziranja cehovske proizvodnje, vrijeme u kojem se ta proizvodnja odvijala, načine naukovanja i primanja djetića u cehovska udruženja i na kraju, kakva se roba i u kojim količinama mogla proizvoditi i prodavati.

Veoma važni su i popisi imena i prezimena majstora pojedinih struka i njihov broj, iz kojih možemo zaključiti da se obrt u Koprivnici, u 17. i 18. stoljeću, naglo razvijao, što nas upućuje na zaključak da raste gospodarska snaga grada, naročito obrtnika i trgovaca. Pojedini artikuluši³ strogo propisuju: način života, naročito djetićima⁴, od ustajanja, svakodnevnog rada u radionici, ophođenje s majstorom, izlazaka u grad u određene dane i vrijeme, te pohvale i kazne. Pravila su većinom pisana dvojezično: na njemačkom i hrvatskom jeziku, ili na latinskom i hrvatskom jeziku. Često su stranice ukrašavane crtežima, a pojedina početna slova su ukrašena i ispisana u više boja. Većina pravila je uvezana u kožni uvez i potkrijepljena pečatom vladara koji privilegij dodjeljuje ili potvrđuje. Pravila su u većem broju dobro očuvana, a pismo i ukrasi dobro vidljivi i čitki.

1. Najstarija koprivnička cehovska povelja datira iz 1635. godine. Tada su koprivnički zlatari, kovači, bravari, mačari, remenari i sedlari, odlučili osnovati svoje cehovsko udruženje. Povelja je pisana na pergameni, latinskim jezikom, a izložena je u zbirci cehalija Muzeja grada Koprivnice. Iako je relativno stara, još uvijek je dobro očuvana i potpuno čitka. INV. br. 1647

2. Drugi po starosti su artikuluši koprivničkog čizmarškog ceha iz 1681 – 1682. godine⁵. Originalni naslov glasi: »ČESKI ARTIKULUSI PLEMENITOGA CZEHA CHISMESINSKOGA NA HORVATSKI JEZIK PREOBRNJNI Z NACHINOM KAK ZNUTRA«. INV. br. 1646

3. Protokol privilegiranih ceha čizmara i kovača »U slobodnom i Kraljevskom gradu Koprivnici« od 1774. do 1859. godine. Protokol je pisan njemačkim jezikom: s popisom imena majstora, urađenih remeka⁶, financijskom poslovanju ceha i drugim uobičajenim odredba-

ma koje reguliraju ponašanje djetića i majstora na poslu i u društvenim aktivnostima. Uvezan je u kožu u obliku torbe, ukrašenu, ali na žalost vrlo loše očuvanu. INV. br. 1726

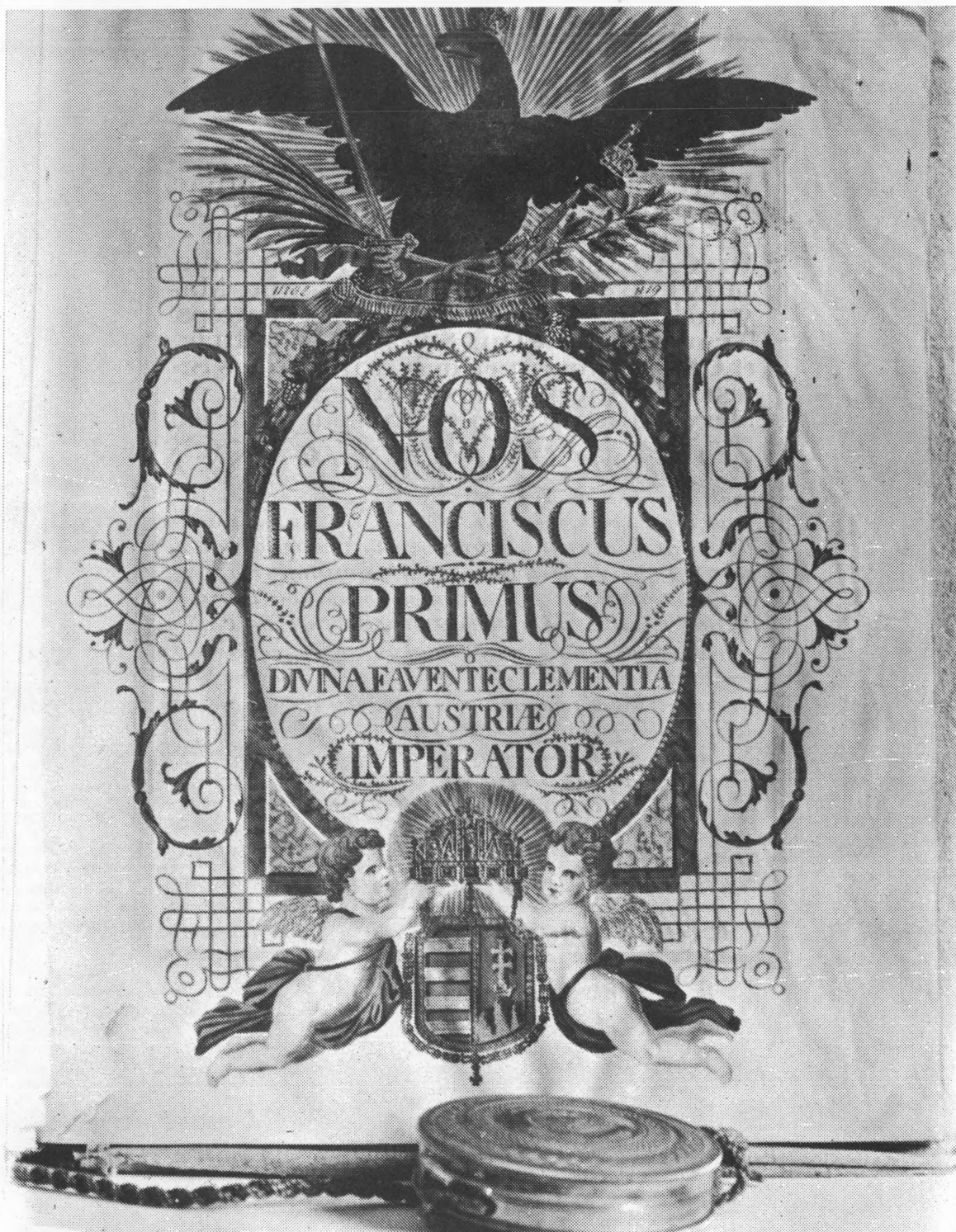
4. PROTOCOL ili zapisnik cehovskih majstora: kovača, stolara, remenara, molera iz 1775 – 1820. godine s popisom imena majstora. Od koprivničkih majstora spominju se Mihael i Pavle Androlić remenari, Šimun Arnold stolar, Stevan Sokač kovač, Tomaš Pevalek, Petar Kralj i drugi. Protokol je pisan hrvatskim jezikom, a samo mjestimično i njemačkim. INV. br. 1729

5. ARTIKULUŠI ili pravila koprivničkog ceha: »KOVACSEV, SPOLAROV, CZESZTAROV ILLITI NAIFFAROV, REMENAROV, SZEDLAROV, SZREBERNAROV, KERZAROV, Y TISSLAROV«
Pravila imaju 18 članova pisanih hrvatskim jezikom u kajkavskom dijalektu. Isti tekst je vlastoručno potpisala: »Maria Theresia, Graf Georgio Feleke i Josephus Jablonky.« INV. br. 1728

6. PROTTOCOLL ili zapisnik ceha: kovača, bravara, stolara, remenara, krznara, kotlara, limara, nožara i kolara iz godine 1750. do 1857. Zapisnik obuhvaća područja križevačke, varaždinske i zagrebačke varmeđe⁷. Posjeduje popis majstora na njemačkom jeziku, a manjim dijelom i na hrvatskom. INV. br. 1728

7. PROTOKOL, popis djetića i kalfa: pintarskog, zidarškog, stolarskog, tokarskog, kolarskog i bačvarškog zanata, od 1782. do 1871. godine, s popisom imena majstora. Od 1782. do 1860. godine, pisan je njemačkim jezikom, a od 1860. do 1871. i na hrvatskom jeziku. Od imena majstora spominju se: Kallabar, Ferenčić, Pevalek, Babić i Szabady, a 1867. godine spominju se zidarski majstori Jozo Zemlarić, te Alojz Reš. Ista prezimena nalazimo u građevinarskoj djelatnosti Koprivnice i u 20. stoljeću. INV. br. 1727

8. ARTIKULUŠI ceha: kovača, bravara, cestara, sedlara, srebrnara, remenara, krznara, stolara, mačara, staklara i sapunara. Originalni tekst pravila glasi: »ARTIKULUŠI, KOVACHEV, STOLAROV, CZESZTTAROV, SZEDLAROV, REMENAROV, NOSAROV⁸, STEKAROV Y

Ukrašena naslovna stranica knjige Privilegija ceha: košaraša, lončara, tesara, draguljničara, strugara i staklara iz 1819. godine.

SZOPUNAROV.« Pravila su izdana u Koprivnici, 19. jula 1795. godine. INV. br. 771

9. KNJIGA PRIVILEGIJA – »PRIVILEGIUM COEHALE«: ceha košaraša, lončara, strugara⁹ i staklara u »slobodnom i kraljevskom gradu Koprivnici.« Milostivo dovršen« u Beču, 1819. (8. oktobarskih kalenda¹⁰). Privilegij je posvećen prvom patronu ceha Sv. Josipu, ostalim odličnicima i »Sv. krunj ugarskoj.« Pisan je hrvatskim i latinskim jezikom, a potpisali su ga: Johan Somođi, redovni sudac i ašešor, (prisjednik) Johan Kerčković konzul, Georg Kraljić Kapetan, a na kraju slijede potpisi zanatlija ceha. Sve je uokvireno s dva crteža roga obilja puna raznolikog cvijeća i žitnog klasja. Na drugoj strani također se nalazi crtež u boji: rastvoren kraljevski plašt, u sredini cehovski pečat s godinom 1820, razdijeljen u šest polja, s natpisom i alatima pojedinih struka. Oko pečata naslikani su grbovi: austrijski, hrvatski, slavonski i dalmatinski, a ispod njih, grb grada Koprivnice i slika Sv. Josipa. Na slijedećoj stranici nalazi se crtež u boji: gore raskriljen orao s kraljevskim znacima, dolje, grb Koprivnice drže dva debeljuškasta puta; u sredini natpis »NOS FRANCISCUS PRIMUS«. Slijedi latinski tekst u kojem se kaže da će se Franjo I. na najponizniju molbu građana i mještana slobodnog kraljevskog rada Koprivnice upoznati s artikulušima i udostojiti se da »milostivo potvrdi« spomenuta pravila. Dalje slijedi 49 članova štampanih artikuluša. Na kraju, ponovno dolazi latinski tekst pisan rukom: »Mi smo gore spomenute artikuluše odobrili, okrijepili našim cesarskim i kraljevskim autoritetom, ratificirali i u naše knjige privilegija unijeli, tako kako bijahu izloženi, što će vrijediti i za rečene građane i meštne i sve njihove nasljednike¹¹.« Datirano i potpisano: Franciscus, Princeps Franciscus Kobary, Sigismundus Ranphy – 24. septembra 1819.

Dodatak napisan rukom: »Urudžbirao u Koprivnici 5. decembra 1820.« (Franciscus Nemchich, gradski notar). Knjiga je uvezana u crveni baršun. U okrugloj mesinganoj kutiji, na pozlaćenju vrpci, čuva se pečat Franje I. INV. br. 1730

10. Pravila ceha KROJAČA, ČOHAČA i GUMBARA izdana u Beču 1819. godine i prosljeđena majstorima u Koprivnicu. INV. br. 772

11. Knjiga privilegija KLOBUČARA (PILEATORES)¹² u »slobodnom i kraljevskom gradu Koprivnici.« Na prvoj stranici uokviren je natpis: »NOS FRANCISCUS PRIMUS«¹³ i crtež raskriljenog orla s kraljevskim znacima, a dolje grb grada Koprivnice koji drže dva puta. Slijedi latinski tekst pisan rukom, (vidi prijevod teksta pod INV. br. 1730) u kojem se vidi da je privilegij već potvrđen. Datirano: U Beču, 24. septembra 1819. (28. godine vladavine Franje I). Na kraju teksta slijedi zapis da je privilegij urudžbiran u Koprivnici i unijet u Knjigu cehova kod »direktora« arhive Matije Stankovića –18. augusta 1820. godine. Knjiga je uvezana u korice od crvenog baršuna i opremljena pečatom Franje I. INV. br. 1731

12. PRIVILEGIJ ceha: remenara, kovača, nožara, bravara, sedlara, puškara i krznara. Na prvoj stranici ispisana je uobičajena formula: »NOS FRANCISCUS PRIMUS« iza koje slijedi već poznati latinski tekst (vidi tekst pod

INV. br. 1730). Na kraju teksta slijedi potvrda privilegija i datacija, 24. septembra 1819, 28. godine vladavine Franje I. Privilegij je uveden u knjigu privilegija 1820. godine. Snabdjeven je okruglim pečatom Franje I. INV. br. 1732.

13. PROTOKOL »plemenitog ceha«: kovača, bravara, mačara, krznara iz 1820 – 1831. godine. Sadrži popis djetića i majstora, remeka i neke važnije odredbe – odnos djetića i majstora, razna plaćanja računa i kazne INV. br. 1722

14. »GLAVNI ZAPISNIK (SVA)KOG STARIEG POV. CEHA U SLOB. I KRALJ. GRADU KOPRIVNICI« Sadrži popis održanih sjednica, popis prihoda i troškova, te popis šegrti i kalfa. Značajan je i popis majstora: kovačkog, krznarskog, remenarskog, špoljarskog i farbarskog zanata. Zapisnik je vođen, od 1859. do 1901. godine. INV. br. 1721

15. ZAPISNIK ZPRAVIŠĆA (sjednica) lončarskog ceha, od 1869. do 1895. godine. Zapisnik je uredno vođen o uplatama, računima i članarini ceha. Spominju se: bilježnik ceha, Rodolfo Viker (ta se lončarska porodica nalazi u Koprivnici u 20. st), načelnik ceha Lovro Canjuga i majstor Mijo Belčić. INV. br. 1724

16. KNJIGA popisa članova »Mjesne obrtne organizacije u Koprivnici« iz 1919. godine i zapisnik održanih sjednica u toku 1919. INV. br. 1725

17. CEHOVSKA TABLICA¹⁴ iz drva, izvedena tehnikom intarzije, baroknog oblika iz 1781. godine. U sredini tablice vide se ostaci cehovskog pečata koji je dobrim dijelom oštećen i izbrisan pa je zbog toga nemoguće ustanoviti kojem cehu pripada. INV. br. 766

18. CEHOVSKA TABLICA s reljefnim natpisom: »DER PR HUTH MACHER ZUNFT« (CEH KLOBUČARA). Natpis na drugoj strani: FECIT ET DOHAVIT COETUS, Georg Vukovich. U prijevodu izradio i poklonio cehu, Georg Vukovich INV. br. 768

19. CEHOVSKA ŠKRINJA¹⁵ vjerojatno KLOBUČARSKIH djetića: drveni okvir sa strane je originalan zajedno sa željeznom bravom, dvjema željeznim drškama, te željeznom okovom koji služi za pričvršćivanje poklopca. Poklopac i dno škrinje su restaurirani. INV. br. 1652

20. ŠKRINJICA drvena, bez poklopca, s velikom drškom. Vjerojatno je služila za smještaj i prenošenje alata. Prednja, kao i bočne stranice, imaju izrezbaren ukras u obliku srca. INV. br. 295

21. KOVAČKI CIMER¹⁶, sastavljen iz jedne velike potkove i četiri manje koje vise obješene o luk velike. Ovaj je cimer visio do prvog svjetskog rata nad vratima kovačnice Josipa Kartisa (oca Vilima) gdje je bio negdašnji hotel »Križ« INV. br. 1675

22. CIMER gostioničarski, izrađen iz 16 savijenih traka lima. Na donjem dijelu trake su spojene limenim obru-

UPLIS

po starosti glede prava pàrvenstva gó Maistorak
poveljenog ovog Ceha.

Prezime i Ime		Zanata	postao majstor	primio
Markušić	Juraj	Kerznarskog		1871
Markušić	Janko	kerznarskog		1872
Markušić	Juraj	Kerznarskog		1873
Markušić	Stjepan	Kerznarskog	9. Ožujka	1874
Markušić	Stjepan	kerznarskog		1875
Markušić	Stjepan	kerznarskog	25. Lipnja	1876
Markušić	Stjepan	kerznarskog	26. Lipnja	1877
Markušić	Stjepan	kerznarskog	10. Srpnja	1878
Markušić	Stjepan	kerznarskog	14. Srpnja	1879
Markušić	Stjepan	kerznarskog	16. Srpnja	1880
Markušić	Stjepan	kerznarskog	3. Srpnja	1881
Markušić	Stjepan	kerznarskog	7. Srpnja	1882
Markušić	Stjepan	kerznarskog	2. Srpnja	1883
Markušić	Stjepan	kerznarskog	31. Srpnja	1884
Markušić	Stjepan	kerznarskog	5. Srpnja	1885
Markušić	Stjepan	kerznarskog	29. Srpnja	1886
Markušić	Stjepan	kerznarskog	2. Srpnja	1887
Markušić	Stjepan	kerznarskog	13. Srpnja	1888
Markušić	Stjepan	kerznarskog	25. Srpnja	1889
Markušić	Stjepan	kerznarskog	6. Kolov.	1890
Markušić	Stjepan	kerznarskog	29. Srpnja	1891
Markušić	Stjepan	kerznarskog	29. Srpnja	1892
Markušić	Stjepan	kerznarskog	29. Srpnja	1893
Markušić	Stjepan	kerznarskog	29. Srpnja	1894
Markušić	Stjepan	kerznarskog	26. Veljače	1895
Markušić	Stjepan	kerznarskog	21. Srpnja	1896
Markušić	Stjepan	kerznarskog	2. Srpnja	1897
Markušić	Stjepan	kerznarskog	30. Srpnja	1898
Markušić	Stjepan	kerznarskog	8. Kolov.	1899
Markušić	Stjepan	kerznarskog	7. Ožujka	1900
Markušić	Stjepan	kerznarskog	7. Ožujka	1901
Markušić	Stjepan	kerznarskog	12. Srpnja	1902
Markušić	Stjepan	kerznarskog	8. Srpnja	1903
Markušić	Stjepan	kerznarskog	29. Kolov.	1904
Markušić	Stjepan	kerznarskog	26. Srpnja	1905
Markušić	Stjepan	kerznarskog	9. Srpnja	1906
Markušić	Stjepan	kerznarskog	7. Srpnja	1907
Markušić	Stjepan	kerznarskog	7. Srpnja	1908
Markušić	Stjepan	kerznarskog	4. Ožujka	1909
Markušić	Stjepan	kerznarskog	7. Srpnja	1910
Markušić	Stjepan	kerznarskog	29. Srpnja	1911
Markušić	Stjepan	kerznarskog	2. Veljače	1912
Markušić	Stjepan	kerznarskog	22. Srpnja	1913
Markušić	Stjepan	kerznarskog	21. Srpnja	1914

Popis majstora starog ceha, od 1859. do 1901. godine.

čem, ukrašenim horizontalno postavljenom šestokrakom zvijezdom. Trake su na krajevima probušene za vješanje šupljih piramidalnih privjesaka od kojih je šest sačuvano. Ispod kape obješen je veliki grozd, rađen tehnikom na proboj. Cimer je visio iznad vratiju gostionice »Kovačić« u Bolničkoj ulici. Gostionica se zvala »K zlatnom janjetu« (navodno postojala od 1901 – 1931. godine). INV. br. 774

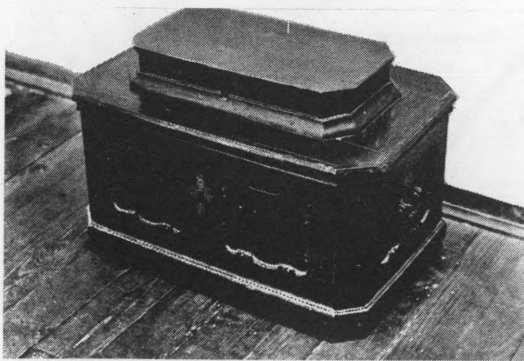
23.
CIMER remenarski, sastavljen od ukrašene željezne motke na koju je obješen oglavnik. Cimer je pripadao koprivničkom remenaru Petru Dretaru i njegovom sinu Antunu (rođen u Koprivnici 1889, umro 1954.) iz Lenišća (danas Ulica braće Radić). INV. br. 2104

24.
CIMER bravarski, koprivničkog bravara Ljudevita Brozovića, oca osnivača Muzeja grada Koprivnice. Cimer je urađen iz kovanog željeza u obliku spirala koje se spajaju u stilizirana srca i ukrasa u obliku otvorenih cvjetova s lišćem. Na kraju visi ključ s ukrašenom ušicom. INV. br. 2105

25.
CIMER užarski, koprivničkog obrtnika Stjepana Komparija iz nekadašnje Duge ulice (danas Gajeva ulica). Cimer je sastavljen iz željezne motke u obliku slova S, ukrašene listićima i pločicama. Na motku je pričvršćen lim u obliku nadstrešnice ispod koje visi uže u obliku slova H. INV. br. 2106

26.
VRČ (koršov), zeleno pocakljen i ukrašen stiliziranim biljnim i životinjskim ornamentom. Grlo s izljevom ukrašeno je s tri paralelna obruča, a na vratu je smještena široka trakasta drška. S lijeve strane, na trbuhu, nalazi se natpis: »Josephus Daniel lonczar Stojechi vu Dugi Vuliczi.« Desno piše godina 1786. i monogram Krista i Marije. INV. br. 642

27.
ZASTAVA¹⁷ (cehovska) na drvenom jarbolu obojenom crven-bijeli, izrađena iz crvenog brokata. U sredini je ušivena slika, ulje na platnu, a predstavlja Sv. Florijana

Cehovska škrinja iz 1781. godine.

Cehovska zastava čizmarske zadruga u Koprivnici iz 1897. godine.

s dva anđela. Jedan od anđela gasi zapaljenu kuću. U donjem dijelu slike, u crvenom medaljonu, naslikan je simbol lončara. Na drugoj strani slika predstavlja Sv. Trojstvo na oblaku. Uz rub jarbola natpis: »S: TROJSTVO SZMILUJ SZE NAM«. Na drugoj strani natpis glasi: »18. S. FLORIJAN MOLI ZA NASZ 46«. INV. br. 4309

28.
ZASTAVA (cehovska) na drvenom jarbolu, iz crvenog brokata, s ušivenom slikom. Slika prikazuje Sv. Florijana, a s druge strane Sv. Jakoba s knjigom i štapom. U desnom donjem dijelu slike naslikana su dva lava koji drže kapu, što predstavlja simbol klobučara ili kapara. INV. br. 4307

29.
ZASTAVA obrtničke zadruga u Koprivnici, bivši ceh: ČEŠLJARA, UŽARA, TOKARA, BRIJAČA, MEDIČARA, PEKARA, SAPUNARA, izrađena iz zelenog brokata, iz 1870. godine. U sredini zastave ušivena je slika, ulje na platnu, slijedećeg sadržaja: u sredini evangelista Luka s knjigom i perom u ruci, te bikovskom glavom. Na rubovima su naslikani simboli obrta. Natpis uz jarbol glasi: »MOLI ZA NAS 1870.« Na drugoj strani slika prikazuje Majku Božju s djetetom. Natpis glasi: »SV. MARIJA MOLI ZA NAS 1870.« INV. br. 4305

30.

ZASTAVA obrtnička zadruga iz Koprivnice, bivši ceh: STOLARA, GOSTIONIČARA, BAČVARA, KOLARA, TESARA I TOKARA, iz 1880. godine. Zastava je izrađena iz crvenog brokata, s natkanim biljnim ornamentima, različito vidljivim s jedne i druge strane. Završava s dva šiljata kraka, optočena resama i batovima koji služe za pravilno vješanje zastava. U gornjem dijelu nalazi se natpis u zlatotisku: »ST. TROJSTVO SMILUJ SE NAM«. Natpis na drugoj strani glasi: »S JOSIP MOLI ZA NAS, 1880«. U sredini se nalazi ušivena slika, ulje na platnu, Sv. Trojstva, a u donjem dijelu Majka Božja. Na rubovima slike prikazani su simboli: štolara, gostioničara, bačvara, kolara, tesara i tokara. Na drugoj strani, slika prikazuje Sv. Josipa (zaštitnika stolara) s malim Isusom u naručju. INV. br. 4302

31.

ZASTAVA obrtničke zadruge iz Koprivnice, bivši ceh: KOVAČA, REMENARA, BRAVARA, PUŠKARA, SEDLARA I NOŽARA, iz 1880. Zastava je izrađena iz crvenog brokata, a završava s dva šiljata kraka, optočena resama i batovima koji služe kao tegovi za pravilno padanje zastave. U gornjem dijelu nalazi se natpis: »ZADRUGA I. U KOPRIVNICI 1880.«. Ispod toga natpisa piše manjim slovima: »J. PENIĆ, CEHMEŠTER«. Natpis na drugoj strani zastave: »S. MARIJA MOLI ZA NAS«. U sredini se nalazi ušivena slika, ulje na platnu, a prikazuje Majku Božju s djetetom, te dva anđela sa svake strane.

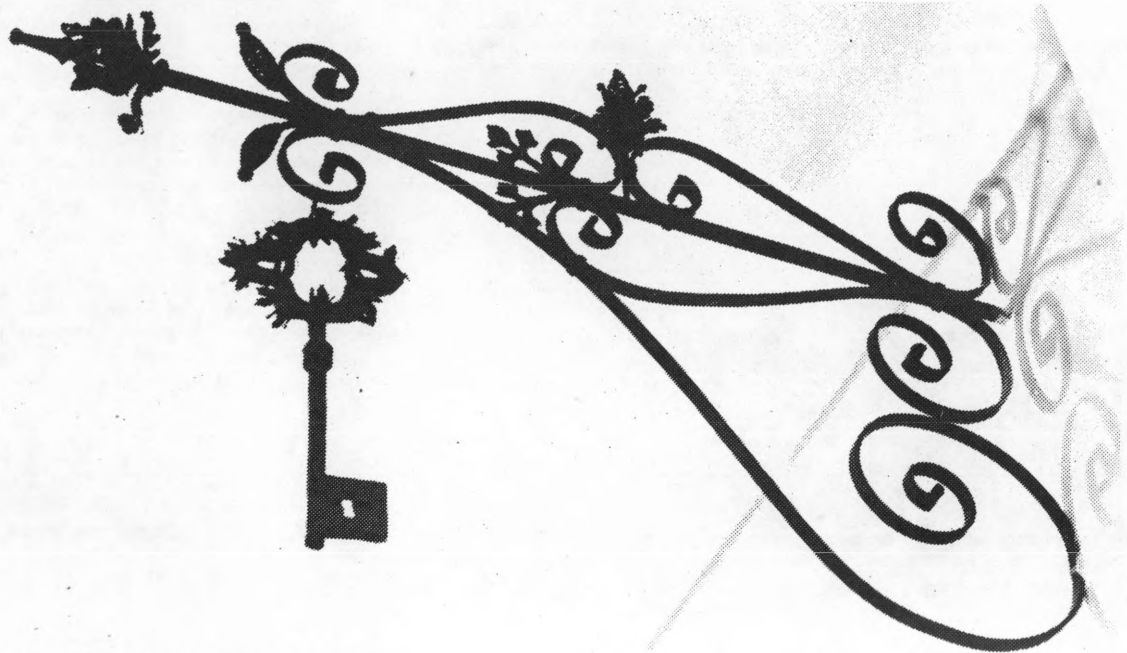
S druge strane slika prikazuje: austrijski grb, a ispod grba, u središtu slike, dva lava kako drže raširen krzneni plašt, mač i sablju. Oko rubova, u okruglim medaljonima, naslikani su simboli obrta: potkova, orma, kubura i ključ, te sedlo. Ispod plašta, koji drže lavovi, naslikana je viljuška i nož. Praznine su popunjene ružama i tulipanima. INV. br. 4303

32.

ZASTAVA obrtničke zadruge iz Koprivnice, bivši ceh, na drvenom koplju obojenom crveno-bijelo-plavo. Izrađena je iz brokata, boje starog zlata. Na jednoj strani piše: »OVAJ BARJAK PL. ZADRUGE V. 1881«. Na drugoj: »SV. MARIJO, KRIŠPIN I KRIŠPINUS MOLITE ZA NAS«. U sredini je ušivena slika, ulje na platnu, koja prikazuje Sv. Mariju s djetetom u naručju i dva mala anđela iznad glave, te sa strane, sveca Krišpina i Krišpinusa, zaštitnike ceha. Na drugoj strani slika prikazuje I. postaju Isusovog križnog puta. U gornjem dijelu slike, u tri kružna medaljona, prikazani su simboli obrtnika: bačvara, opančara i postolara. INV. br. 4308

33.

ZASTAVA obrtničke zadruge TKALACA I BRDARA iz 1881. godine. Natpis uz jarbol zastave glasi: »SL ZADRUGA 6. 1881.«. Na drugoj strani: »S. MIHAL MOLI ZA NAS«. U sredini se nalazi ušivena slika, ulje na platnu, a predstavlja Sv. Mihalja s vagom. Na drugoj strani slika prikazuje Sv. Mariju s malim Isusom u naručju. Sa

Bravarski cimer iz kovanog željeza

strane su naslikani simboli tkalaca i brdara, u ovalnim smeđim medaljonima. Ispod slike piše: »S. MARIJA MOLI ZA NAS«. Signirano u donjem desnom uglu, »AN-ŽELI, slikao u Koprivnici«. INV. br. 4310

34.

ZASTAVA čizmarske zadruga iz Koprivnice, crvene boje na drvenom jarbolu, obojenom crveno-bijelo. Natpis na zastavi glasi: »ZASTAVA ZADRUGE ČIZMARSKE SL: KR: GRADA KOPRIVNICE 1897.«

Natpis dolje: »ST: IMBRO MOLI ZA NAS«. U sredini zastave ušivena je slika, ulje na platnu, Majka Božja s djetetom, na sredini slike svetac s ljljanom koji drži u

ruci. U donjem lijevom uglu naslikan je hrvatski grb s krunom, a u desnom uglu slavonski grb, u središtu slike čizmarski pečat s tekstom: »PEČAT SL: ZADRUGE ČIZMARSKE SLOB: I KR: GRADA KOPRIVNICE 1897«. INV. br. 4314

U ovom radu nisam uspio obraditi sve predmete iz cehovske zbirke Muzeja grada Koprivnice; kao na primjer: razne cehovske alate, razne kalupe i cehovske proizvode, što će sigurno biti zanimljivo za nekog drugog istraživača koji se specijalno bavi cehovskim proizvodima, odnosno, starim nazivima za pojedine proizvode i alate.

BILJEŠKE

1. Ceh, njemački zeche. 1. zadruga, esnaf, rufet; u feudalizmu – stalaška organizacija obrtnika jedne struke; obrtnička bratovština za međusobnu pomoć i reguliranje proizvodnje; 2. odjeljenje, radionica u tvornici; 3. potrošak osobito u gostionici, preneseno, platiti ceh – podnijeti posljedice, stradati (izraz potječe odatle što su nekada kalfe koji su željeli da postanu majstori, imali dužnost da nakon polaganja ispita i posebne zakletve izvrše i neke materijalne obaveze, posebno da prirede zakusku članovima upreve ceha); pridjev cehovski; cehmeštar = starješina ceha; isto i cehmajstor. B. Klaić: Rječnik stranih riječi, Zagreb 1979.
2. O koprivničkim cehovima pisali su: Dr Ivan Bach: Najstarija koprivnička cehovska povelja, Zbornik Muzeja grada Koprivnice, 1946 – 1953. str. 75. Krešimir Filić: Koprivnički mesari prepisuju pravila varaždinskog mesarskog ceha, Zbornik Muzeja grada Koprivnice, 1946 – 1953. str. 13. Dr Leandar Brozović: Osnutak čizmarskog ceha u Koprivnici, Zbornik MGK 1946 – 1953. str. 21. Dr Dragutin Feletar: Koprivnički čizmarski ceh, Pz, 1979. str. 242 i d. Franjo Horvatić: Iz povijesti koprivničkih cehova, Pz, 1976. str. 146 i d.
3. Artikukluš = član u cehovskim pravilima
4. Djetić = mladi učenik kod cehovskog majstora
5. Dr Dragutin Feletar detaljno obrađuje pravila čizmarskog ceha u PZ, 1979. str. 242 i d.
6. Remek = ogledni predmet koji je kalfa morao izraditi kod polaganja ispita za majstora. Majstori su često svoje remeke izlagali ispred radionice.
7. Varmeda mađ. varmegye = pokrajina, upravna oblast, županija. Prema B. Klaić: Rječnik stranih riječi, Zagreb, 1979.
8. Nosar, lat. cultrarius = koljič, mačar. Prema: J. Belloszenczev, 1740.
9. Strugar lat. tornus, i = strugalo, točilo, zato je strugar = tokar
10. Kalende, u starih Rimljana prvi dan u mjesecu, prema B. Klaić: Rječnik stranih riječi, Zagreb, 1979.
11. Tekst na hrvatski prevela je Sonja Kolar, kustos Muzeja grada Koprivnice, 1975. godine.
12. PILEUS lat. = kapa od svaljene vune
PILEATORES = klobučari, kapari
13. NOS FRANCISCUS PRIMUS = Mi Franjo prvi, uobičajena formula kod pisanja isprava = tituliranje.
14. Cehovska tablica, služila kao dokaz da neki majstor ili kalfa pripada određenom cehu, naročito bitna kod traženja posla (legitimacija).
15. Cehovska škrinja, služila za čuvanje isprava i dokumenata zanatlijama ili djetićima, članovima određenog ceha.
16. Cimer, oznaka da se u toj kući nalazi majstor određene struke. Ljudi su nekada većinom bili nepismeni, a po cimeru su mogli prepoznati, što se prodaje ili proizvodi kod određenog majstora.
17. Zastava cehovska, služila kao simbol ceha na kojoj su bili upisani svi potrebni podaci o cehu, služila i kao zaštitni znak ceha. Zastave su nosili na raznim proslavama djetići, ispred majstora koji su sudjelovali u povorci.